

TINI- SOS

The International New Issues In SOcial Sciences

Number: 1 pp: 7-20 Summer 2015

HALK KÜLTÜRÜNDE GİRİŞİMCİLİK: ATASÖZLERİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA**Orhan KÜÇÜK*****ÖZET**

Bireylerin davranışları yaşadıkları toplum içinde şekillenmekte, değer yargılarının oluşmasında toplumun referansları esas alınmaktadır. Bu nedenle toplumu oluşturan bireylerin kabulleri, bakış açıları ve uygulama biçimleri, toplumsal uzlaşının çerçevesini çizdiği alanda belirlenmektedir. Dolayısıyla bireyin davranışlarında, düşüncelerini harekete geçirmesinde ve dış çevre ile ilişkilerinde toplumsal dinamikler etkili olmaktadır.

Edebiyat, sanat ve hukuk kurallarında olduğu gibi, ekonomide de toplumsal yargılar bireyin davranışlarını etkilemektedir. Bu durum tasarruf veya satın alma davranışları için geçerli olduğu gibi, yatırım ve üretim kararları için de geçerlidir.

Atasözleri ve deyimler, toplumun değer yargılarını ortaya koyan metinlerdir. Geçmişten günümüze halk kültürünü yansıtan atasözleri, girişimcilik konusunda da toplumun tarihsel bakışını ortaya koyma bakımından esas alınabilecek temel referanslardır.

Girişimcilik kültürünün yerleşmesi, geleceğin toplumunda daha fazla girişimci yetişmesi toplumun sosyo-ekonomik açıdan gelişmesine önemli ölçüde katkı sağlayacaktır. Bu yüzden bir toplumda girişimciliğin yapısı ile ilgili fikir yürütebilmek ve öneriler getirebilmek için toplumun tarihsel köklerinin incelenmesi önem arz etmektedir.

Bu çalışmanın amacı halk kültürümüzde girişimcilik anlayışının yerini ve önemini, kültürün girişimcilik üzerine etkisini ortaya koymaktır. Bu amaçla atasözü ve deyimlerimiz incelenmiş, girişimcilikle ilgili atasözleri genel olarak

---

* Prof. Dr., Kastamonu Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü, kucuktr@hotmail.com.

girişimcilik, girişimcinin taşıması gereken özellikler ve girişimcilikte başarı faktörleri başlıkları altında değerlendirilmiştir.

Bunun sonucunda, halk kültürünü yansıtan temel metinler olarak atasözü ve deyimlerimizde girişimcilik ve genel olarak ticaret konusuna önemli ölçüde yer verildiği, atasözü ve deyimlerimizde çalışma, iş yapma ve genel olarak ticareti tedbiri elden bırakmadan özendirildiği, bunun yanında, literatürde tanımlanan temel girişimci özellikleri ve girişimcilikte başarı faktörlerine vurgu yaparak günümüze ışık tuttuğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Atasözü, Deyim, Halk Kültürü

Entrepreneurship in Folk Culture: A Research on Proverbs

ABSTRACT

Behaviour of individuals is shaped in the society in which they live and, the formation of value judgements is based on the references of the society. Therefore, the assumptions, perspectives and application forms of the individuals that make up the society are determined in the field that outlines the social consensus. Thus, social dynamics are effective in an individual's behaviour, in the actuation of his/her thoughts and in the relations with the external environment.

As in rules of literature, art and the law; in economy, too, social judgments affect an individual's behaviour. This situation applies to savings or purchasing behaviour, as is also true for investment and production decisions.

Proverbs and idioms are texts that reveal society's values. Proverbs, which reflect the folk culture from past to present, are the basic references that can be taken as basis in terms of revealing the society's historical overview of entrepreneurship.

The establishment of entrepreneurial culture and more entrepreneurs getting raised in the society of the future will remarkably contribute to the development of the society in terms of socio-economics. So, the examination of the historical roots of the society is important in order to state opinions and make suggestions about the nature of entrepreneurship in a society.

The aim of this study is to set forth the place and importance of the understanding of entrepreneurship in our folk culture and the impact of culture on entrepreneurship. For this purpose, our proverbs and idioms were analyzed, and the proverbs regarding entrepreneurship were generally evaluated under the titles of entrepreneurship, the qualities an entrepreneur should have, and the success / accomplishment factors in entrepreneurship.

As the result of this, entrepreneurship and trade issues generally has been found to be significantly in our proverbs and idioms as basic texts that reflect the folk culture, it has been determined that our proverbs and idioms encourage studying / working, transacting business and trade, generally by being on the safe side, and besides this, they provide an insight into the modern- day by laying emphasis on the fundamental qualities of an entrepreneur and accomplishment factors in entrepreneurship defined in the literature.

Key Words: Entrepreneurship, Proverb, Idium, Folk culture

JELL: M19

Giriş

Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar Anadolu topraklarında asli unsur olan nüfusun ticaretle fazla iştigal etmediği, bu alanı azınlık tebaaya bıraktığı, hatta meslek alanlarına göre uzmanlaşmanın olduğu yönünde bir kabul sözkonusudur. Bu durum da sebepleriyle birlikte ayrıca ortaya konabilir fakat bu çalışma bakımından değerlendirildiğinde, sosyo kültürel faktörlerin iş veya meslek üzerinde etkili olabildiği veya bireylerin bakış açısını etkilediği yönünde bir fikir verebilir.

Birtakım uygulamaların veya yeniliklerin toplumda yer bulabilmesi, sosyal doku ile yakından ilişkilidir. Bireylerin özellikleri, konuları ele alış biçimleri, belli durumlara bakışları ile düşünme ve eylem biçimleri içinde yaşadıkları toplumun değer yargılarının bir uzantısıdır.

Girişimcilik de, sanat, edebiyat ve spor gibi toplumun referansları ile şekillenen bir olgudur. Bu bakımdan pek çok alanda olduğu gibi bireylerin girişimciliğe yönlendirilebilmesinde, girişimci özelliklerle donatılmasında ve bu girişimci karakterini günü geldiğinde dışa vurmasında toplum yapısı ve bakışı önemlidir.

Bir yerde toplum, toplumsal değer yargıları ve kültür, insanın düşünce ve hareket kabiliyetinin sınırlarını, hareket alanının çizgilerini belirleyebilmektedir. O bakımdan bir toplumun girişimcilik nitelikleri, bakış açısı ve hatta yeteneklerin geliştirilmesi veya eksik yönlerinin iyileştirilmesi araştırılırken kültürel alt yapının bilinmesi gerekmektedir.

Kültürel değerlerin bir kısmı söze ve yazıya dönüşerek tarih boyunca yeni kuşaklara taşınmaktadır.

Sözcüklerin ve terimlerin yanı sıra atasözlerimiz ve deyimlerimiz, Türkçenin söz varlığını oluşturan önemli öğelerdendir. Atasözleri, uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş, öğüt verici nitelikteki sözlerdir. Deyimler ise genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, ilgi çekici bir anlam

taşıyan kalıplaşmış söz öbekleridir. Atasözlerimiz ve deyimlerimiz hayata bakışımızın, değerlerimizin, geleneklerimizin, inançlarımızın söze dönüşmüş biçimleridir. Her atasözü her deyim aslında bir kültür. Binlerce yıllık tarihimiz içerisinde atalarımızın dilimizin söz varlığına kazandırdığı değerimizdir (www.tdk.gov.tr).

Atasözleri ve deyimler, toplumun değer yargılarını ortaya koyan metinlerdir. Geçmişten günümüze halk kültürünü yansıtan atasözleri, girişimcilik konusunda da toplumun tarihsel bakışını ortaya koyma bakımından esas alınabilecek temel referanslardır.

Geçmişten günümüze gelen, uzun deneyimlerden yararlanarak kısa ve özlü öğütler veren, toplum tarafından benimsenip ortak olarak kullanılan kalıplaşmış sözler olan atasözleri; bir kültürün düşünme tarzını ve olaylar karşısındaki algı ve davranış biçimlerini açıklamaları bakımından önemli bir göstergedir. Toplum içindeki bireyin, davranışları, düşünceleri ve duyguları; içinde doğup yetiştiği kültürün bu ögesinden etkilenecektir (Tanrıkulu, 2011, s. 86).

Bu çalışmada Türk atasözleri incelenerek, girişimciliğin atasözlerinde ne ölçüde işlendiği, girişimcilik, girişimcinin taşınması gereken özellikler ve girişimcilikte başarı faktörleri bakımından toplumun bakış açısı değerlendirilecektir.

Literatür Taraması

Literatürde halk kültürü ile iktisadi konular arasındaki ilişkileri inceleyen ve halk kültüründe atasözleri konusunda önemli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalardan birinde (Başfıncı, 2011), Türk tüketicilerin tüketim kültürünün değerlerini ne derecede benimsedikleri, benimseme sürecinde hangi psikolojik ve davranışsal meşrulaştırma süreçlerine başvurdukları ve tüketim kültürünü kendi kültürel altyapımızla nasıl uyumlaştırdıkları incelenmiştir. Çalışma sonucunda tüketim kültürü ve tüketim kalıpları büyük ölçüde benimsenmiş olsa da paylaşmak gibi geleneksel değerlerin ve pazarlık etmek gibi satın alma alışkanlıklarının da terk edilmediği ve sisteme uygun biçimde dönüştürüldüğü belirlenmiştir.

Özdemir (2011), edebiyat-ekonomi ilişkisini kültürel ekonomik yaklaşımlar ve özellikle içerik endüstrileri temelinde incelemiştir. Bu çalışmada edebiyat-ekonomi ilişkisinin veya edebiyatın ekonomik boyutunun varlığı, içeriği ve işleyişi kültür destekçiliği, kayıt teknolojileri, basılı medya ve yayıncılık, kent kültürü ekonomisi, kültür endüstrileri/ sektörleri, reklam, moda, kitap fuarları, fikri mülkiyet ve telif hakları, kitap ticareti, ikinci el kitap piyasası alt başlıkları altında sunulan veri ve yorumlarla incelenmiş ve kanıtlanmıştır.

Özdemir (2010), Türkiye’deki reklâmlarda toplumsal cinsiyet ve sunumu incelediği çalışmasında, toplumsal cinsiyetin tanımı, toplumsal cinsiyet ve medya ilişkisi göz önünde bulundurarak toplumsal cinsiyetin Türkiye’de, 2005–2009 yılları arasında yayınlanan seçilmiş reklâm örneklerinden hareketle reklâmlarda işlenişini değerlendirmiştir.

Atasözlerini farklı yönlerden ele alan çok sayıda çalışma yapılmış, Tanrikulu (2011) Türk atasözlerinde gerçeklik terapisi üzerinde çalışmış, Aranyosi (2010), 20. ve 21. yüzyılın enformatik araçlarıyla, sözlü kültürün muhafaza edildiği kolektif birikime erişme şeklinin değiştiği, dolayısıyla atasözünün bir form değişimi geçirmekte olduğunu öne sürmüştür.

Erdem (2010), “seçme” ve “yer değiştirme” işlemi olarak tanımlanan ve anlamı örten metaforların, iletinin karşılıkine hemen ve etkili bir şekilde aktarılmasını amaçlayan atasözlerinde kullanım nedenlerini, onların bu söz formlarında nasıl işlediklerini ortaya koymuştur. Dik (2010) ise; Türkiye Türkçesinde kullanılan atasözleri ve dinî inanç temaları üzerinde yoğunlaşan çalışmasında, atasözlerinin anlamsal karşılıkları ile dinî inanç arasındaki ilişkiyi, sosyal psikolojinin önemli kavramlarından biri olan adil dünya inancı açısından değerlendirmiştir.

Atasözlerinde girişimciliğin incelendiği çalışma ise ulaşılabildiği kadarıyla sadece bir tanedir. Esen ve Ensar’ın (2011) yaptıkları bu çalışmada atasözlerinde girişimcilikle ilgili, olumlu, olumsuz veya yansız (tarafsız) kavramlar taranmıştır. Çalışma sonucunda, girişimciliğe olumlu vurgu yapan atasözlerinin daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Girişimcilik ve Girişimcilikte Başarı Faktörleri

Girişimci veya müteşebbis, mal veya hizmet üretmek/pazarlamak üzere kâr/zarar riskini göze alarak, sahip olduğu sermayeyi yatırıma dönüştüren kişidir (Küçük, 2013, s. 26). Girişimcilik ise; bir işletmenin kurulması, yönetsel süreçlerin işletilmesi, üretim ve pazarlamaya yönelik tüm risklerin üstlenilmesi gibi, bir işin kurulması ve yürütülmesine ilişkin faaliyetler bütünü olarak tanımlanmaktadır (Küçük, 2013, s. 27).

Girişimciyi başarılı kılan ve rekabette öne geçiren bir takım girişimcilik özellikleri literatürde verilmektedir. Bu özellikler (Tekin, 2005, s. 3 ve 47, www.kosgeb.gov.tr, Öz-Alp, 1971, s. 47):

- * İşletmeyi başarıyla yönetme,
- * İşin gerektirdiği teknik ve sosyal beceriye sahip olma,
- * Kaynakları bir araya getirerek etkin kullanma,

- * Hesaplı riskler almak konusunda istekli olma,
- * Sorumluluk üstlenebilme,
- * Yenilikçilik ve azim,
- * Öğrenmeye açık olma ve kendini geliştirme,
- * Dinamik bir kişilik,
- * Uzun süre yorulmadan çalışabilme,
- * Zorluklara kolaylıkla karşı koyabilme,
- * Zihinsel Fiziksel dayanıklılık,
- * Mali gücünü kuvvetlendirinceye kadar az kârla yetinme,
- * Özgüven,
- * Kararlı olma,
- * Güvenilirlik ve
- * Sebat

biçiminde sıralanabilir.

Bunun yanında bir işe başlarken dikkat edilmesi gereken hususlar anlamında girişimcilikte başarı faktörleri de tanımlanmıştır. Bu faktörlerin başlıcaları da aşağıda sıralanmıştır (Öz-Alp, 1971, s. 3 ve Küçük, 2013, ss. 76-78).

- * Uygun işin bulunması,
- * Uygun zamanın seçilmesi
- * Yönetim yeteneği
- * Sermaye olanakları ve
- * Risklere karşı güvence

Bir girişimcinin temel özelliklere sahip olması ve işe başlarken başarı faktörlerini göz önünde bulundurarak hareket etmesi halinde başarılı olması beklenmektedir.

Araştırmanın Amacı ve Beklenen Yararlar

Bu çalışmanın amacı halk kültürümüzde girişimcilik anlayışının yerini ve önemini, kültürün girişimcilik üzerine etkisini ortaya koymaktır. Bu amaçla atasözü ve deyimlerimiz incelenmiş, girişimcilikle ilgili atasözleri genel olarak girişimcilik, girişimcinin taşıması gereken özellikler ve girişimcilikte başarı faktörleri başlıkları altında değerlendirilmiştir. Atasözlerinin, toplumun genel girişimcilik karakteri ile ilgili olarak fikir vereceği beklentisiyle, içinde

yaşadığımız toplumunun girişimcilik özellikleri ve bakış açısı, atasözleri üzerinden ortaya konmaya çalışılmıştır.

Yapılan çalışma sonucunda, atasözlerimizin girişimciliği özendirilen, değerli olduğunu ifade eden, çalışmayı ve sebat etmeyi teşvik eden fakat bunun yanı sıra sıklıkla ihtiyatlı olmayı, fazla güvenmemeyi öneren yönlendirmeleri doğrultusunda, toplumun girişimcilik vizyonunun geliştirilebilmesi veya var olanın güçlendirilebilmesi adına bilimsel bir değerlendirme sunulmuş olması, ilgili kesimlerin bu doğrultuda birtakım girişimlerde bulunmasına ve ülkemizin sosyo ekonomik gelişimine belli ölçüde katkı sağlanmış olması beklenmektedir.

Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi

Bu çalışmada Türk Dil Kurumu (TDK) web sayfasında yer alan Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü esas alınmıştır. Veri tabanında 2.396 atasözü, 11.209 deyim bulunduğ yazılımda atasözü ve deyimler yazım veya anlam bakımından taranabilmektedir (www.tdk.gov.tr). Dolayısıyla araştırmanın kapsamını bu atasözü ve deyimler oluşturmaktadır.

Yine sözlükte bazı atasözleri gerçek anlamlarıyla bazıları da mecazi anlamlarıyla yer almaktadır.

Çalışma kapsamında TDK web sayfasındaki Atasözleri ve Deyimler Sözlüğünde yer alan toplam 13.605 atasözü ve deyim içerisinde girişimcilikle ilgili ve temel girişimci özellikleri olarak literatürde yer alan kavramlar ile girişimcilikte başarı faktörlerine ilişkin ifadeler yazım ve anlam bakımından taranmıştır.

Atasözü/deyimlerin bu üç konu başlığına göre dağılımı ortaya konmuş, ilgili konulardaki atasözlerinden bazı örnekler paylaşılmıştır. Çalışma sonucunda atasözlerinin girişimciliğe bakışı tespit edilmiş ve son olarak bu doğrultuda öneriler paylaşılmıştır.

Sınırlı olmakla birlikte, baş tarafta paylaşılan benzer konularda yapılmış olan çalışma sonuçları ve bilinen atasözü/deyimler doğrultusunda araştırmanın hipotezleri aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

H₁: Girişimcilik veya genel olarak ticaret konusu Türk atasözlerinde önemli yer tutmaktadır.

H₂: Girişimcilik Türk atasözlerinde özendirilmektedir.

Bulgular

Girişimcilikte temel kavramları içinde bulunduran atasözü ve deyimlerin sayısı Tablo 1.'de verilmiştir.

Tablo 1. Girişimcilikle İlgili Kavramlar Bakımından Atasözlerinin Dağılımı

Girişimcilikle İlgili Kavramlar	Kavramla İlgili Atasözü/Deyim Sayısı
İş	324
İşletme(k)	1
Hesap	43
Dükkân	5
Almak	440
Satmak	30
Para	107
Sermaye	6
Toplam	956

Tablo 1.'den görüleceği üzere girişimcilikte temel kavramlar olarak iş, işletme, hesap, dükkân, almak, satmak ve para kelimelerini içinde bulunduran atasözü ve deyimlerde en fazla (440 adet) almak, iş (324 adet) ve para (107) ifadeleri yer almaktadır.

Girişimcilik ile ilgili genel atasözlerinden bazı örnekler aşağıda paylaşılmıştır.

- * İşin yoksa şahit ol, paran çoksa kefil ol
- * paranın gittiğine bakma, işinin bittiğine bak
- * Al malın iyisini, çekme kaygısını
- * Almadığın hayvanın kuyruğunu tutma
- * Borç uzayınca kalır, dert uzayınca alır
- * Dostluk kantarla, alışveriş (hesap) miskalle
- * Evdeki pazar (hesap) çarşıya uymaz

Bir girişimcinin sahip olması gereken özellikleri ifade eden atasözlerinin dağılımına ilişkin bulgular Tablo 2.'de paylaşılmıştır.

Tablo 2. Girişimci Özellikleri İle İlgili Kavramlar Bakımından Atasözlerinin Dağılımı

Girişimci Özellikleri İle İlgili Kavramlar	Kavramla İlgili Atasözü/Deyim Sayısı
Azim	2
Dayanıklılık	1
Öğrenme	22
Kanaat	3
Çalışmak	8
Marifet	3
Sabır	7
Birlik veya ortaklık	10
Cesaret/Korku	14
Akil(lı olma veya akılcı davranma)	14
Başarı (Anlam bakımından ve mükerrer olanlar çıkarıldıktan sonra)	112
Toplam	196

Buna göre temel girişimcilik özellikleri arasında sayılan azim, dayanıklılık, öğrenme, kanaat, çalışmak, marifet, sabır, birlik veya ortaklık, cesaret, korku ve akıl(lı olma veya akılcı davranma) kelimelerini içinde bulunduran atasözü ve deyim sayısı 196'dır.

İş kurma becerisini ve rekabete karşı koyabilmeyi ifade edebileceği düşünülerek, "başarı" kelimesi anlam bakımından taratılmış ve diğer kavramlarda da çıkan mükerrer iki atasözü dışlandığında 112 atasözü/deyim belirlenmiştir.

Bu kavramlardan atasözü ve deyimlerde en çok geçenler sırasıyla öğrenme (22 adet), akıl (14 adet), cesaret (14 adet) ve birliktir (10 adet).

Girişimcilik özellikleri ile ilgili bazı atasözü örnekleri şunlardır:

- * Adamın iyisi işbaşında (alışverişte) belli olur
- * Az el aş kotarır, çok el iş kotarır
- * Aza kanaat etmeyen çoğu hiç bulamaz
- * Boş gezmekten bedava çalışmak yeğdir
- * Erkek koyun kasap dükkânına yakışır
- * Sabırla koruk helva olur, dut yaprağı atlas
- * Sabrın sonu selamettir
- * Marifet iltifata tabidir
- * Hesabını bilmeyen kasap, ne satır bırakır ne masat
- * Sarımsağını hesap eden paçayı yiyemez
- * Birlikten kuvvet doğar
- * Nerede birlik, orda dirlik
- * Ortaklık öküzden, başlı başına buzağı yeğdir
- * Yalnız taş, duvar olmaz
- * Akıllı düşününceye kadar deli çocuğunu (oğlunu) everir
- * Akıllı köprü arayınca dek deli suyu geçer
- * Akıllı oğlan neyler ata malını, akılsız oğlan neyler ata malını
- * Tayfanın akıllısı, geminin dümeninden uzak durur
- * Araba ile tavşan avlanmaz
- * Bir koltuğa iki karpuz sığmaz

- * Meyve veren ağaç taşlanır
- * Sen işten korkma, iş senden korksun
- * Ya devlet başa ya kuzgun leşe
- * Yatan (yatar) aslandan (kurttan), gezen (yeler) tilki yeğdir (iyidir)
- * Yuvarlanan taş yosun tutmaz
- * Er olan ekmeğini taştan çıkarır

Burada akılcı davranma ve ortaklık konusunda hem olumlu hem olumsuz ifadelerin kullanıldığı görülmektedir. Bakıldığında, bir takım olumsuz tecrübeler ışığında ortaklık konusunda tedbirli davranılmasının tavsiye edildiği anlaşılabilir. Akıl konusunda olumsuz anlam içeren atasözünde ise belli ölçüde risk alınmasına vurgu yapılmaktadır. Bu da temel girişimci özelliklerindedir.

Bu atasözü/deyimlerin toplam içindeki payı da Tablo 3.'de gösterilmiştir.

Tablo 3. Girişimcilik Konusundaki Atasözü/Deyimlerin Toplam İçindeki Payı

Atasözü/Deyim	Sayı	Toplam Atasözü/ Deyim Sayısı	Oran (%)
Girişimcilik İle İlgili Atasözü/Deyim	956	13.605	7
Girişimci Özellikleri İle İlgili Atasözü/Deyim	196		1
Girişimcilik Konusunda Toplam Atasözü/Deyim	1152		8

Tablo 3.'den görüleceği üzere toplam atasözü/deyimlerin yaklaşık %10'u girişimcilik konuları ile veya genel olarak ticaretle ilgilidir.

Çalışma kapsamında ayrıca, girişimcilikte başarılı olunabilmesi için dikkate alınması gereken başarı faktörlerine ilişkin atasözleri de değerlendirilmiştir.

- * Uygun işin bulunması,
Aklına geleni işleme, her ağacı taşlama
Tilkinin dönüp dolaşıp geleceği yer kürkçü dükkânıdır
- * Uygun zamanın seçilmesi
Erken kalktım işime, şeker kattım aşıma
Acele işe şeytan karışır
- * Yönetim yeteneği
Kuru gayret çarık eskitir
Eşek (eşkin) eve gelmiş, yorga yolda kalmış
- * Sermaye olanakları
Mayasız yoğurt tutmaz
Sermayen bir yumurtaysa taşa çal
- * Risklere karşı güvence

Ak akçe kara gün içindir

Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, girişimcilik konusunun Türk atasözlerinde işlendiği, bireyin çalışmaya teşvik edildiği, risk almadan başarılı olunamayacağı fakat tedbirin de elden bırakılmaması gerektiğinin temel öğreti olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgular doğrultusunda;

H₁: Girişimcilik veya genel olarak ticaret konusu Türk atasözlerinde önemli yer tutmaktadır.

H₂: Girişimcilik Türk atasözlerinde özendirilmektedir.

biçiminde kurulan araştırma hipotezleri kabul edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Halk kültüründe Türkçenin temel öğelerinden olan atasözleri incelendiğinde, Türk atasözü ve deyimlerinde girişimciliğin, yukarıda yüzdelerle değerlendirildiği ifade edildiği üzere belli bir yer tuttuğu ve girişimciliğin özendirildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın alt başlıkları olarak; genel girişimcilik konuları, girişimcinin sahip olması gereken özellikler ve girişimcilikte başarı faktörleri bakımından ulaşılan sonuçlar, başlıklar itibarıyla paylaşılmıştır.

Atasözlerinde girişimcilik genel konuları bakımından; çalışmanın değerli, paranın önemli olduğu, o yüzden kazancın kıymetinin iyi bilinmesi, aynı zamanda paranın yüzünün sıcak yani çekici olduğu ve dikkatli olunması gerektiği, enerji ve diğer kaynaklara sahipken harekete geçilmesi, borç ve alacakların iyi planlanarak vadeye dikkat edilmesi, müşteri istekleri doğrultusunda ve bilinen işin yapılması, elde olmayan şeyler hakkında da müşterilerde beklenti oluşturulmaması gerektiğine vurgu yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Girişimci özellikleri açısından; insanları ve diğer kaynakları bir araya getirerek koordine etme, hedefe giderken doğru yöntem ve araçları kullanma, kazandığının ve sahip olduğu değerlerin kıymetini bilme, yetenekler doğrultusunda ve uzmanı olunan işlere yönelme, çalışkan olma ve tembelliği bırakma, yaptığı işte sebat etme, zorluklara karşı sabırlı olma, özgüven sahibi olma ve girişimciliğe yönlendirirken taltif etme, iş yaparken belli riskleri alma, beceremeyeceği işlerden uzak durma, eleştirilerden yılmama ve işin üzerine cesaretle gitme gibi hususlarda, atasözlerinin yönlendirici ifadeler içerdiği tespit edilmiştir.

Girişimcilikte başarı faktörleri itibarıyla de; acele etmeden, tam zamanında yatırım kararı alıp, adımların sırasıyla, dikkatli ve düşünerek atılması, iş için

gerekli sermayeye sahip olunması, sadece başka kaynaklara güvenerek hareket edilmemesi, yapılacak iş konusunda gerekli beceri ve yeteneklere sahip olunması, birlik veya ortaklığın değerli olduğu fakat ihtiyatlı yaklaşılması gerektiği, olabilecek her türlü olumsuzluğa karşı bir B planının olması ya da zor günler için kaynak ayrılması konusunda atasözlerinde yönlendirmelere yer verildiği belirlenmiştir.

Atasözlerinin tarihsel birikiminden ayrıca; çalışmak ve kazanmak önemli olmakla birlikte, “kiminin parası kiminin duası” gibi atasözlerinden hareketle paranın her şey demek olmadığı, toplumun beklentilerinin de dikkate alınarak çalışılması, sosyal yarar projelerinin de hatırdan çıkarılmaması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu kapsamda ifade edilebilecek bir diğer husus da; “çok söz (laf) yalansız, çok para (mal) haramsız olmaz” atasözünden hareketle, fazla paranın bir takım olumsuzlukların göstergesi olabileceğine dikkat çekiliyor olmasıdır.

Belirtilmesi gereken son bir bulgu da şudur: Atasözlerinde, ortaklık, akılcı hareket etme, risk alma gibi hususlarda, hem olumlu hem de olumsuz ifadelere rastlanmıştır. Bazı atasözlerinin riski övdüğü gibi bazılarının da riskten kaçınılması gerektiğine vurgu yaptığı, yine bazı atasözlerinde ortaklığa bazılarında ise kendi başına hareket etmenin daha doğru olacağına parmak basıldığı belirlenmiştir. Buradan anlaşılan duruma göre (işletme terminolojisinde durumsallık yaklaşımı) hareket edilmesi, belli risklerin alınıp bazı risklerden kaçınılması, uygun kişilerle birlikte çalışılabileceği fakat öbür türlü kendi işini kurmanın daha yararlı sonuçlar doğuracağıdır.

Bu bulgular doğrultusunda, eğitim çalışmalarında, girişimcilere yönelik devlet desteklerinde toplumun temel dinamiklerinin ve kültürel değerlerinin dikkate alınmasının yararlı olacağı paylaşılabılır.

İncelenen atasözleri ışığında girişimcilere yönelik olarak şu öneriler paylaşılabilir:

- * Uzmanı olunan iş yapılmalı
- * Sermaye yapılacak iş için yeterli olmalı,
- * Dikkat ve enerji farklı iş kollarına fazla dağıtılmamalı,
- * Azimli olunmalı,
- * Yapılan işte sebat edilmeli
- * Atılan adımlarda kararlı olunmalı,
- * Eleştirilere kapılıp doğru bildiğinden çabuk vazgeçilmemeli,
- * Bir işe girişilmeden önce en ince ayrıntısına kadar hesap yapılmalı,

- * İşi yürütürken hesaplar iyi izlenmeli ve denetim elden bırakılmamalı,
- * Duruma göre risk alınmalı,
- * İhtiyatlı bir iyimserlik kaydıyla birlik olmanın sinerjisine başvurulmalı ve
- * Öngörülemeyen risklere karşı farklı planlar oluşturulmalı ve kaynak ayrılmalıdır.

Bu çalışmada atasözü ve deyimler girişimcilik bakımından incelenmiş, halk kültüründe girişimciliğin yeri ve bu atasözü/deyimlerin toplam atasözü/deyimler içindeki payı ortaya konmuştur. Başka çalışmalarda atasözleri farklı konulara göre tasnif edilebilir, farklı konulardaki atasözü ve deyimlerin toplam içindeki oransal dağılımı ortaya konabilir. Böyle bir çalışma ile toplumun yönünü veya hangi konulara daha fazla değer verdiği ya da hangi konuların toplumun zihninde daha fazla yer tuttuğu ortaya konabilir.

KAYNAKLAR

- Aranıyosı, Ulusoy. E. (2010). Atasözü Neydi, Ne Oldu?, *Millî Folklor*, 88, 5-15.
- Başfırıncı, Ç. (2011). Modern Türk Tüketim Kültürüne Yönelik Bir Araştırma, *Millî Folklor* 91, 115-129.
- Dik, T. (2010) Atasözlerinde Adil Dünya İnancı, *Millî Folklor*, 88, 28-32.
- Erdem, S. (2010). "Atasözlerinde Metaforların İşleyişi, *Millî Folklor*, 88, 33-37.
- Esen, Ş. Ve E. Yılmaz. (2011). Türk Atasözleri Ve Deyimlerinde Girişimcilik Olgusu: Sosyo-Ekonomik Açından Bir Bakış, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 30.
- Küçük, O. (2008).Türk Eğitim Sisteminde Girişimcilik Ve Girişimcilik Eğitiminde Avrupa Birliği (AB) Hibe Projelerinden Yararlanma Düzeyi: Bir Uygulama", 2. *Uluslararası Girişimcilik Kongresi*, Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi, Bişkek-Kırgızistan, 7-10 Mayıs.
- Küçük, O. Ve E. Ekmekcioğlu. (2008). "Türkiye'de Girişimcilik Eğilimi Ve Gelişmişlik Düzeyi Farklı Yörelere İlişkin Bir Alan Araştırması: Kırgızistan İçin SWOT Analizi Ve Girişimcilik Önerileri", 2. *Uluslararası Ekonomi Konferansı*, Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi, 256-264, Bişkek-Kırgızistan, 9-11 Eylül.
- Küçük, O. (2013). *Girişimcilik Ve Küçük İşletme Yönetimi*. Geliştirilmiş Ve Gözden Geçirilmiş 6. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Öz-Alp, Ş. (1971). *Küçük İşletmeler*, Eskişehir: İTİA Yayıncılık.
- Özdemir, M. (2010). Türkiye'deki Reklamlarda Toplumsal Cinsiyet Ve Sunumu. *Millî Folklor*, 88, 101-111.
- Özdemir, N. (2011). Edebiyat Ve Ekonomi Kültürel Ekonomik Bir Alan Olarak Edebiyat, *Millî Folklor*, 91, 101-114.
- Tanrıkulu, T. (2011). Türk Atasözlerinde Gerçeklik Terapisi, *Millî Folklor* 90, 86-92.
- Tekin, M. (2005). *Hayallerin Gerçeğe Dönüşümü Girişimcilik*, Yenilenmiş 4. Baskı, Konya: Günay Ofset.
- www.Tdk.Gov.Tr, (Erişim Tarihi: Kasım-Aralık 2013).